

Ruotsinsuomalaisen valtuuskunnan julkilausuma 2022

Ruotsinsuomalaiset ovat Ruotsin ja Pohjoismaiden lukumäärältään suurin vähemmistö, yhteensä yli 730 000 henkilöä. Ruotsinsuomalaisen valtuuskunta (valtuuskunta) on jäsenjärjestöjensä kanssa toiminut 22 vuoden ajan ruotsinsuomalaisen kansallisen vähemmistön näkyvyyden ja oikeuksien lisäämiseksi sekä levittänyt tietoa ruotsinsuomalaisista.

Yhdessä jäsenjärjestöjensä kanssa valtuuskunta jatkaa tärkeää vaikuttamistyötä. Pidämme yllä yhteiskunnallista keskustelua vähemmistöasioista ja levitämme tietoa ruotsinsuomalaisen oikeuksista.

Ruotsinsuomalaisen valtuuskunnan täysistunto haluaa nostaa esille seuraavat tärkeät näkökohdat:

1. Kieli pitää ensi tilassa saada syrjintäperusteeksi

Euroopan Neuvosto on useasti kiinnittänyt huomion Ruotsin vähemmistötyön puutteeseen - siihen, ettei kieltä ole otettu syrjintäperusteeksi syrjintälakiin. Valtuuskunta suhtautuu positiivisesti kulttuuri- ja demokratiaministeri Jeanette Gustafsdotterin ilmoitukseen, että kielen lisääminen syrjintäperusteeksi on edelleen työn alla. Kielellisen syrjintäperusteen puute on ajankohtainen ongelma ja siksi tätä valmistelutyötä on priorisoitava.

Ei ole hyväksyttävää, että vielä vuonna 2022 voidaan sellaisia koululaisia syrjiä, jotka valitsevat puhua suomea kavereidensa kanssa. Kielellisen syrjintäperusteen puuttumisen takia syrjintäasiamies ei ole voinut täysin tutkia tapahtunutta syrjintää.

2. Suomenkielisen seurakuntatyön vähentäminen Ruotsin kirkossa

Valtuuskunta on huolestunut saamistaan tiedoista, joiden mukaan suomenkielistä seurakuntatoimintaa ollaan voimakkaasti vähentämässä erityisesti Göteborgissa, mutta myös muualla. Suomenkielisellä seurakuntatoiminnalla on suuri merkitys ruotsinsuomalaisen vähemmistön kulttuurisena ja kielellisenä kohtauspaikkana.

On olemassa merkkejä, että seurakunnat ja pastoraatit ovat aikeissa estää suomenkielisiä osallistumasta aktiivisesti seurakuntaelämään vähentämällä ruotsinsuomalaisia resursseja. Valtuuskunta näkee tämän suurena menetyksenä ruotsinsuomalaisille, niin kulttuurisesti kuin hengellisen yhteyden kannalta.

3. Tehokkaan seurantaviranomaisen puute

Valtuuskunta kyseenalaistaa Tukholman lääninhallituksen soveltavuuden suomenkielisen hallintoalueen seurantaviranomaisena. Seurantaviranomaisen aktiivisuutta tarvitaan varsinkin tilanteessa, kun tehokkaat pakotteet puuttuvat ja samaan aikaan kunnat eivät noudata vähemmistölain vaatimuksia. Aktiivinen seurantaviranomainen on elintärkeä vähemmistön mahdollisuudelle kehittyä ja pysyä vähemmistönä.

Valtuuskunta peräänkuuluttaa innostunutta vähemmistökysymyksiin keskittyvää seurantaviranomaista, jolla on todellinen mahdollisuus valvoa vähemmistölainsäädännön toteutumista kunnissa. Tiedämme kokemuksesta, että nyt tämä valvonta on rajallista, esimerkiksi kysymyksissä, jotka koskevat oikeutta suomen kieleen niin koulussa kuin vanhustenhoidossa.

4. Suomenkielinen henkilökunta SVT:n ohjelmatuotannossa vähenemässä

Valtuuskunta on huolestunut saamistaan tiedoista, joiden mukaan SVT:n suomenkielisessä ohjelmatuotannossa (ei uutispuolella) tällä hetkellä tapahtuva henkilöstön sukupolvenvaihdos toteutetaan niin, että aiemmin sisällön tuottamisessa mukana olleet suomenkieliset työntekijät korvataan ruotsinkielisillä. Kun suomenkielinen ohjelmasisältö lisääntyy, on asiallista, että Ruotsissa olevaa kielikompetenssia hyödynnetään uutta henkilökuntaa rekrytoitaessa.

5. Tekoäly ja digitaalinen kehitys

Euroopan Neuvosto valmistelee tekoälyyn liittyvää sääntöjärjestelmää jäsenvaltioille. Miten jäsenvaltioiden pitäisi suhtautua tekoälyyn ja yhteiskunnan digitalisoituihin palveluihin vähemmistökielten perspektiivistä katsottuna?

Ruotsinsuomalaisten valtuuskunta näkee, että Ruotsin pitää toimia näiden asioiden puolesta seuraavasti:

- kansalliset vähemmistökielet on sisällytettävä tekoälyn tutkimukseen
- on luotava toimintaohjeet tekoälyn käyttämiselle varsinkin niillä alueilla, joissa kansallisia vähemmistökieliä käytetään julkisesti
- vähemmistökielten tukeminen on sisällytettävä digitaalisen sektorin toimintaperiaatteisiin, lainsäädäntöön ja käytäntöihin